

ROZPORZĄDZENIE

MINISTRA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO¹⁾

z dnia 2014 r.

w sprawie podstawowych kryteriów i zakresu oceny programowej oraz oceny instytucjonalnej

Na podstawie art. 9 ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa podstawowe kryteria i zakres oceny programowej oraz oceny instytucjonalnej, dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, zwaną dalej „Komisją”.

§ 2. 1. Ocena programowa obejmuje ocenę jakości kształcenia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia.

2. Ocena instytucjonalna obejmuje ocenę działalności podstawowej jednostki organizacyjnej uczelni albo całej uczelni, w przypadku gdy uczelnia ta nie posiada podstawowej jednostki organizacyjnej prowadzącej co najmniej jeden kierunek studiów, zwanych dalej „jednostką”.

§ 3. Podstawowymi kryteriami oceny programowej są:

- 1) spełnianie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku, poziomie i profilu kształcenia, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 3 pkt 1–2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym, zwanej dalej „ustawą”, w tym:
 - a) spójność opisu zakładanych efektów kształcenia dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia z efektami kształcenia opisanymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego oraz oceny realizacji tych efektów,

¹⁾ Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego kieruje działem administracji rządowej – szkolnictwo wyższe, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 248, poz. 1483).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2012 r. poz. 742 i 1544, z 2013 r. poz. 675, 829, 1005, 1588 i 1650 oraz z 2014 r. poz. 7, 768, 821 i ...

- b) przyporządkowanie kierunku studiów do obszaru lub obszarów kształcenia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy,
- c) realizacja programu studiów, w tym:
 - przypisanie punktów ECTS do poszczególnych modułów kształcenia – zajęć lub grupy zajęć,
 - dobór treści kształcenia w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym treści uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe lub artystyczne,
 - dobór metod kształcenia w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, z uwzględnieniem metod pracy ze studentem, wkładu pracy własnej studenta i sposobu jej weryfikacji,
 - dobór sposobów kształcenia i jego organizacja w celu osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym dobór zajęć obowiązkowych i fakultatywnych w programie studiów, z uwzględnieniem proporcji między rodzajami zajęć, w szczególności wykładami, konwersatoriami, ćwiczeniami i zajęciami warsztatowymi oraz liczebność grup studenckich na poszczególnych zajęciach,
 - sposoby weryfikacji osiągniętych przez studenta efektów kształcenia w całym procesie kształcenia, z uwzględnieniem przygotowania pracy dyplomowej oraz przeprowadzenia egzaminu dyplomowego,
- d) spełnianie wymagań dotyczących minimum kadrowego i kwalifikacji wszystkich nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku studiów, w tym:
 - adekwatność doboru kadry do programu kształcenia na kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia pod względem kwalifikacji, dorobku naukowego lub artystycznego lub posiadanego doświadczenia zawodowego zdobytego poza uczelnią,
 - stabilność zatrudnienia kadry i dostępność kadry dla studentów,
 - prawidłowość proporcji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów danego kierunku studiów,
- e) dostosowanie infrastruktury do potrzeb i celów kształcenia, w szczególności w zakresie bazy dydaktycznej i laboratoryjnej oraz zapewnienie możliwości korzystania z zasobów bibliotecznych obejmujących literaturę zalecaną na danym kierunku studiów oraz z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki, a także przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych;

- 2) sposób wdrożenia koncepcji kształcenia na określonym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia, w tym:
 - a) związek kierunku studiów z misją i strategią rozwoju uczelni oraz strategią rozwoju jednostki,
 - b) polityka rekrutacyjna na kierunku studiów, w tym zasadność doboru kryteriów stosowanych przy określaniu warunków przyjęcia na studia pierwszego stopnia, studia drugiego stopnia lub jednolite studia magisterskie,
 - c) plany rozwoju kierunku studiów;
- 3) funkcjonowanie potwierdzania efektów uczenia się;
- 4) działanie i skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia w zakresie analizy efektów kształcenia na kierunku studiów i dokonywania zmian w programie kształcenia mających na celu jego doskonalenie;
- 5) spełnianie warunków prowadzenia kształcenia na odległość;
- 6) sposób organizacji i realizacji procesu kształcenia oraz udział studentów w jego kształtowaniu i ocenie, z uwzględnieniem wsparcia studentów w zakresie opieki naukowej i dydaktycznej;
- 7) współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia;
- 8) dostosowanie efektów kształcenia do potrzeb rynku pracy, w tym:
 - a) wykorzystanie wniosków z analizy wyników monitoringu karier zawodowych absolwentów,
 - b) wykorzystanie opinii pracodawców przy tworzeniu programów kształcenia,
 - c) wykorzystanie wyników weryfikacji zakładanych i osiągniętych przez studenta efektów kształcenia w ramach praktyk;
- 9) w przypadku kierunku studiów o profilu praktycznym:
 - a) program i wymiar praktyk zawodowych oraz dobór miejsc ich odbywania,
 - b) warunki realizacji zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym – z uwzględnieniem zakładanych efektów kształcenia oraz osiągniętych przez studenta efektów w zakresie umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych;
- 10) w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – uwzględnienie w procesie dydaktycznym badań naukowych prowadzonych w dziedzinie nauki lub sztuki związanej z kierunkiem studiów oraz udział studentów w tych badaniach, w celu osiągnięcia przez nich zakładanych efektów kształcenia, w szczególności w zakresie pogłębionej wiedzy i umiejętności prowadzenia badań naukowych;

- 11) w przypadku kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa, położnictwa, weterynarii oraz architektury – dostosowanie programów studiów do warunków określonych w standardach kształcenia dla tych kierunków, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9b ustawy;
- 12) w przypadku kierunku studiów, w ramach którego są prowadzone zajęcia przygotowujące do uzyskania kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela – dostosowanie programu studiów do warunków określonych w standardach kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 9c ustawy.

§ 4. 1. Jeżeli podstawowa jednostka organizacyjna uczelni prowadzi kierunek studiów o profilach ogólnoakademickim i praktycznym, Komisja dokonuje oceny programowej każdego profilu odrębnie.

2. Komisja dokonując oceny programowej na kierunku, poziomie i profilu kształcenia realizowanym w ramach indywidualnych studiów międzyobszarowych, uwzględnia specyfikę organizacji tego kształcenia.

§ 5. 1. Podstawowymi kryteriami oceny instytucjonalnej są:

- 1) funkcjonowanie i doskonalenie systemów zapewnienia jakości kształcenia w jednostce, z uwzględnieniem ich konstrukcji i oddziaływania na jakość kształcenia w jednostce;
- 2) zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni, w szczególności w zakresie zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i prowadzonych badań naukowych, z uwzględnieniem wyników kompleksowej oceny jakości działalności naukowej lub badawczo-rozwojowej jednostki, o której mowa w art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (Dz. U. Nr 96, poz. 615, z późn. zm.³⁾);
- 3) spójność rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej ze strategią rozwoju jednostki;
- 4) współdziałanie z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz współpraca z instytucjami akademickimi i naukowymi w realizacji strategii rozwoju jednostki;
- 5) efektywność polityki kadrowej realizowanej przez jednostkę, w tym rozwój kadry dydaktycznej i naukowej;
- 6) system wsparcia studentów i doktorantów, w tym w zakresie pomocy materialnej oraz w zakresie rozwoju aktywności naukowej, artystycznej i sportowej;

³⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2011 r. Nr 84, poz. 455 i Nr 185, poz. 1092, z 2013 r. poz. 675 oraz z 2014 r. poz. 379 i 423.

- 7) jakość kształcenia na studiach podyplomowych, w tym realizacja zakładanych efektów kształcenia oraz sposoby weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia;
- 8) jakość procesu kształcenia na studiach doktoranckich, także w zakresie badań naukowych, prowadzącego do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia oraz sposoby weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia.

2. Dokonując oceny instytucjonalnej, Komisja uwzględnia wyniki oceny programowej kierunków studiów prowadzonych w jednostce.

§ 6. Dokonując oceny programowej i oceny instytucjonalnej Komisja uwzględnia:

- 1) stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia, w tym współpracę międzynarodową w zakresie kształcenia oraz – w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim lub studiów doktoranckich – współpracę międzynarodową w odniesieniu do badań naukowych, programy kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, mobilność studentów i nauczycieli akademickich, a także proporcje liczby studentów z zagranicy do ogólnej liczby studentów;
- 2) efektywność nauczania języków obcych;
- 3) akredytacje i certyfikaty uzyskane w wyniku oceny przeprowadzonej przez międzynarodowe i krajowe komisje branżowe dokonujące ocen w wybranych obszarach kształcenia oraz przez agencje akredytacyjne zarejestrowane w Europejskim Rejestrze Agencji Akredytacyjnych (EQAR) lub agencje, z którymi Komisja zawarła umowy o uznawalności ocen akredytacyjnych.

§ 7. 1. Dokonując oceny programowej i oceny instytucjonalnej Komisja uwzględnia wyniki wizytacji przeprowadzonej w uczelni oraz przedstawiony przez uczelnię raport samooceny zawierający analizę SWOT, rozumianą jako analiza strategiczna oparta na mocnych i słabych stronach oraz szansach i zagrożeniach, obejmującą:

- 1) w przypadku oceny programowej – kryteria, o których mowa w § 3 i § 6;
- 2) w przypadku oceny instytucjonalnej – kryteria, o których mowa w § 5 i § 6.

2. Zakresem oceny programowej i oceny instytucjonalnej są objęte również dokumenty i informacje, odnoszące się do spełniania kryteriów, o których mowa w § 3 lub § 5 oraz w § 6 przedstawiane Komisji przez uczelnię w czasie wizytacji lub w raporcie samooceny, w zakresie niezbędnym do oceny spełniania tych kryteriów.

3. Raport samooceny sporządza się w formie dokumentu elektronicznego, w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2013 r. poz. 235 oraz z 2014 r. poz. 183) lub w formie papierowej.

4. Raport samooceny podpisuje rektor uczelni, a pod jego nieobecność upoważniony prorektor. Raport samooceny w formie dokumentu elektronicznego jest podpisywany przez zastosowanie bezpiecznego podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, o którym mowa w ustawie z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 262), albo podpisu potwierdzonego profilem zaufanym ePUAP, o którym mowa w ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

5. Raport samooceny uczelnia przekazuje Komisji przez elektroniczną skrzynkę podawczą w rozumieniu ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne albo za pośrednictwem operatora pocztowego, albo składa w siedzibie Komisji.

§ 8. Do dokonywania ocen programowych i ocen instytucjonalnych, w ramach których uczelnie do dnia 30 września 2014 r. przekazały Polskiej Komisji Akredytacyjnej raporty samooceny, stosuje się przepisy dotychczasowe.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 października 2014 r., z wyjątkiem § 7 ust. 3-5, w zakresie raportu samooceny w formie dokumentu elektronicznego, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2016 r.⁴⁾

**MINISTER NAUKI I SZKOLNICTWA
WYŻSZEGO**

⁴⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 29 września 2011 r. w sprawie warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej, które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, na podstawie art. 56 pkt 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. ...).

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie upoważnień ustawowych zawartych w art. 9 ust. 3 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. ...).

Konieczność wydania rozporządzenia wynika ze zmiany brzmienia ww. przepisów upoważniających oraz przepisów materialnych dotyczących ocen dokonywanych przez Polską Komisję Akredytacyjną, zwaną dalej „Komisją”. W dotychczasowym stanie prawnym ww. przepisy upoważniały ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego do określenia w rozporządzeniu warunków oceny programowej i oceny instytucjonalnej. Natomiast wszystkie kryteria tych ocen były określane w statucie Komisji.

W wyniku wprowadzenia zmian w ustawie rozróżniono podstawowe i szczegółowe kryteria oceny programowej i oceny instytucjonalnej. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego został upoważniony do określenia w rozporządzeniu podstawowych kryteriów i zakresu tych ocen, zaś szczegółowe kryteria i tryb dokonywania ocen ma określić w swoim statucie Komisja.

Projektowane rozporządzenie określa kryteria dokonywania oceny programowej i oceny instytucjonalnej, mając na względzie różne zakresy tych ocen i tym samym ustalając wyraźne granice między nimi. Zapobiegnie to powielaniu oceny tych samych obszarów funkcjonowania uczelni. Jednocześnie są to kryteria niezbędne do realizacji celów sformułowanych w ustawie jako wytyczne do wydania rozporządzenia. W przypadku oceny programowej będzie to zapewnienie wysokiej jakości kształcenia. Ocena instytucjonalna z kolei ma zmierzać do podnoszenia jakości działania ocenianej jednostki oraz efektywnego wykorzystywania jej potencjału. Cele te mogą być osiągnęte z jednej strony poprzez działanie Komisji dokonującej ocen według tych kryteriów, wskazującej mocne i słabe strony w odniesieniu do każdego z nich, a z drugiej – poprzez działania uczelni zmierzające do spełnienia wszystkich kryteriów na jak najwyższym poziomie.

Przepisy § 3 projektu rozporządzenia określają kryteria odnoszące się do wszystkich kierunków studiów, poziomów i profili kształcenia, jak też ustanawiają odrębne kryteria stosowane w odniesieniu do studiów o profilu praktycznym, studiów o profilu

ogólnoakademickim, studiów na kierunkach, dla których zostały określone standardy kształcenia na podstawie art. 9b ustawy oraz studiów na kierunkach, w ramach których są prowadzone zajęcia przygotowujące do uzyskania kwalifikacji uprawniających do wykonywania zawodu nauczyciela, dla którego został określony standard na podstawie art. 9c ustawy. W porównaniu do poprzednich rozwiązań prawnych projekt rozporządzenia wskazuje na konieczność oceny doboru treści kształcenia. Kryteria zawarte w § 3 pkt 9 i 10 ustalono, mając na uwadze nowe warunki prowadzenia studiów na kierunkach o profilu praktycznym i profilu ogólnoakademickim. Ponad połowa zajęć na studiach o profilu praktycznym powinna kształtować kompetencje społeczne i umiejętności praktyczne. Prowadzenie takich studiów będzie związane z koniecznością uwzględnienia w programie studiów praktyk zawodowych w łącznym wymiarze co najmniej trzech miesięcy. Natomiast kształcenie na kierunkach studiów o profilu ogólnoakademickim będzie powiązane z realizowanymi w uczelni badaniami naukowymi, a studenci powinni brać udział w tych badaniach. Ponadto, jednym z kryteriów oceny programowej będzie funkcjonowanie na ocenianym kierunku nowej instytucji wprowadzonej nowelizacją ustawy, tzn. potwierdzania efektów uczenia się.

Podstawowe kryteria oceny instytucjonalnej określone w § 5 projektu mają na celu umożliwienie pełnej oceny działalności jednostki, a w szczególności przeprowadzenie analizy stanu obecnego i planów rozwoju jednostki. Są to takie kryteria jak: funkcjonowanie i doskonalenie systemów zapewnienia jakości kształcenia w jednostce, zgodność działania jednostki z misją i strategią rozwoju uczelni, spójność rozwoju bazy dydaktycznej i naukowej ze strategią rozwoju jednostki, współdziałanie z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz współpraca z instytucjami akademickimi i naukowymi w realizacji strategii rozwoju jednostki, efektywność polityki kadrowej realizowanej przez jednostkę, system wsparcia studentów i doktorantów, w tym w zakresie pomocy materialnej oraz w zakresie rozwoju aktywności naukowej, artystycznej i sportowej, jakość kształcenia na studiach podyplomowych oraz jakość procesu kształcenia na studiach doktoranckich.

Ponadto, dokonując oceny programowej i oceny instytucjonalnej, Komisja będzie uwzględniać stopień umiędzynarodowienia procesu kształcenia, w tym współpracę międzynarodową w zakresie kształcenia oraz – w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim lub studiów doktoranckich – współpracę międzynarodową w odniesieniu do badań naukowych, programy kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, mobilność studentów i nauczycieli akademickich, proporcje liczby

studentów z zagranicy do ogólnej liczby studentów, efektywność nauczania języków obcych, a także akredytacje i certyfikaty uzyskane w wyniku oceny przeprowadzonej przez międzynarodowe i krajowe komisje branżowe dokonujące ocen w wybranych obszarach kształcenia oraz przez agencje akredytacyjne zarejestrowane w Europejskim Rejestrze Agencji Akredytacyjnych (EQAR) lub agencje, z którymi Komisja zawarła umowy o uznawalności ocen akredytacyjnych.

Projekt rozporządzenia przewiduje, że zakresem oceny programowej i oceny instytucjonalnej będą objęte dokumenty i informacje, odnoszące się do spełniania kryteriów, przedstawiane Komisji w czasie wizytacji lub w raporcie samooceny, w zakresie niezbędnym do oceny spełniania tych kryteriów, bez konieczności sporządzania matryc efektów kształcenia oraz informacji obejmujących dostępne Komisji dane dotyczące ocenianego kierunku studiów lub ocenianej jednostki, zamieszczone w Zintegrowanym Systemie Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym „POL-on”, o którym mowa w art. 34a ust. 1 ustawy.

Wprowadza się przepis przejściowy, na podstawie którego do dokonywania ocen programowych i ocen instytucjonalnych, w ramach których uczelnie do dnia 30 września 2014 r. przekazały Komisji raporty samooceny, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projektowane rozporządzenie stanowi wyłączną domenę prawa krajowego i nie jest objęte zakresem prawa Unii Europejskiej.